

Na Ruanai Usu-usu Ana Pol Tanaa Timoti

Gere Mamaani 'Iniai Bukani

'A 'ua? Tara'i 'oha 'o arunga 'onaa do i'oe 'o ai'a arari 'anai haa ta mareho goro tanaa God? 'Ia Timoti 'e heiha'uu goro tanagaau 'iniai he'ua God na matai tau'aro beia namoiwou moi ta sae 'anai haa'i tara'i mareho ororiu.

'I amana Timoti 'e ai Grik mana inana naasi 'e ai Jiu. Naasi 'a 'ome 'onaa do 'iraau Jiu, goni beiraau Grik rau bwa'i taraa wa'ewa'e 'anai bahurongoa Timoti. Mana nata mareho ro'u, 'ia Timoti 'e sae na haoru di'u.

Mana'i herehere adaaau na'i madoraasi, 'iraau saemaua naasi nara ha'ahou'i di'u'i sae haoru. Taringai 'oha na 'ia Pol 'a 'unua tanaa do 'ai abui mamaa'usiraau noni 'anai ura 'anai hadahada na'i maadi. 'A 'ua? Sae o'asi 'a matai hauai tatau'aro na ororiu tanaa God ma'ua ai'a?

'Io. Na'i muri 'ia Timoti 'agu buna ha'i na'otara goro na 'a'auhia goro a Pol na'i tatau'aro ana, ma 'a'auhiraau di'u ro'u i noni hinihini suri'i ro'u tara'i 'omaa. 'Ia Timoti 'a hauai tatau'aro na ororiu tanaa God rei'uaa na 'ia Timoti 'a ai'a taraa goro suri'i tara'i mareho. Na'i usu-usunisi 'ia Pol 'a ha'a-weteweteai 'ado'adona Timoti mai ramoramo 'anai ha'ausuriraaui noni hinihini 'iniai taha na ha'a-momori.

1 ¹⁻² Inua Pol, nau usuai usu-usuni tana'o Timoti. 'Ia God 'a sigihiau 'anai Ha'ataari, mawai taroha'iniai tahi tarau na durua tanaraau nei ra hagu beia Jisas Kraest. Timoti, i'oe 'o 'onaa do'e huunai gare agua. 'Au ha'arahesi mia Godi Amaga, mea Araha aga Jisas Kraest, rarui ha'agorohi'o, rarui goro 'ini'o, mararui ha'a-awagorohi'o.

Abui Ninima 'Anai Taroha'iniai Taroha Goro

³ 'Au ha'atee tagio tanaa God nau tau'aro tanaa beiai awaha na odo-odo 'onairai wauwa agu'i. 'Au ha'atee tagio tarau tanaa 'ini'o suri'i ha'arahesi agu'i suri rodo mana dangi. ⁴ 'Au 'adoma'iniai angisiau na'o haa na'i madoraa nau hano baani'o, maugu kae raba re'i'o aho'i. 'Au ga'i kae wa'ewa'e 'onaa garai hairee'i ro'u. ⁵ 'Au 'adoma'inia ro'u i hinihinimu na wetewete 'onaaiai hinihinina waeamu, 'ia Lois, mia inamu, 'ia 'Unis. Mau hinihini wetewete

dona hinihinimu 'a ta'isada ro'u o'asi. ⁶Tarana naasi nawai 'unua ro'u 'inia tana'o. 'Oi tau'aro tarau 'iniae bane ni tatau'aro na 'ia God na haua tana'o na'i madoraa nau nuga'i rimagu na'i hungamu mau daubohi'o. ⁷Na Hi'ona Maea na'ia God na haua tanagia ai'a 'anai ha'a-mamaa'usigia. Me 'a haa tanagaau i mena, heita'ahi, mana wetewete 'anai 'omesurigaau haarigaau baaniai ora-ora'a.

⁸Naasi, 'o abui ninima 'anai taroha'inia Araha aga, ma'o abui ninima 'iniae awa agua na'i rumanaho'o 'iniae suria agua Kraest. Ma'ata garai ta'i rongomaata'i 'anai taroha'iniae Taroha Goro. Ma'o abui mamaa'u, 'iniae 'ia God 'ai ha'a-wetewete'o 'iniae mena ana. ⁹'Iia 'a ruhasigaau baaniai ora-ora'a ma soigaau dogai ha'i noni ana'i, ai'a do 'ini'i tau'aro goro gau ha'a'i. Me 'a suriae hei'irisina mana heita'ahi ana tanagia. Ni heita'ahi ana, 'a haua tanagia na'i garena, 'ia Jisas Kraest, mau na'i na'onai pwa'ara na haa i marewana. ¹⁰Ma na'i 'oha 'ia Jisas Kraest 'a huta mai, 'agu buna ha'ata'iniae tanagiai heita'ahi anasi. Mana Taroha Goro 'a ha'ata'iniae tanagia do'ia Jisas 'a ha'a-ai'aai mae tarau ma ha'ata'iniae ro'u i tara 'anai dauai tahi tarau.

¹¹'Ia God 'a sigihiau 'anai Ha'ataari mana ha'ausuri 'anai taroha'iniae Taroha Goro naasi. ¹²Tarana naasi nau rongomaata'i o'ani 'iniae na'i rumanaho'o. Ma rei'uaa na o'asi, 'iniae ai'a ninima, 'iniae 'au aidangisia Jisas Kraest nau 'u'uria. Mau 'iraraa do'iae 'ai 'omesuriai taha na ha'a-'u'uriau 'iniae, 'aigui tari 'oha 'ai aho'i mai. ¹³Timoti, ni ha'ausuringa'i nau 'unu'i tana'o 'oha nau awa bei'o, 'oi daa'i baabau, 'iniae mareho 'isi ra ha'a-momori. Ra'i heiha'uu goro tana'o na'i here na'oi ha'ausuriraau noni. Ma 'oi haa'i mareho 'isi beiae hinihini mana heita'ahi nagau to'oraa 'iniae hagu agaau beiae Jisas Kraest. ¹⁴'Oi taguma'iniae goro i Taroha Goro 'ia God na ha'a-'u'uri'o 'iniae. Na Hi'ona Maea na awa bei'o nai 'a'auhi'o.

¹⁵'Onaai bwane 'iraraa amua, 'ia Fijelas mea Hemojenis miraau noni hinihini na'i Provensi Eisia ra gagata'iniae 'iniae awa agua na'i rumanaho'o. ¹⁶⁻¹⁷Me 'au ha'angonia Araha 'anai ha'agorohia Onesiforas mana urao ana bei'i gare adaru'i. Rei'uaa nau awa na'i rumanaho'o, mia 'a ai'a gagata'iniae. Na'i madoraa na ataha wou i Rom, 'ia 'a siba suriau nagu buna sadoiau na'i rumanaho'o. 'Iia 'a ha'a-weteweteai 'adoma'igu 'ado 'oha. ¹⁸I'oe 'o 'iraraa ha'agorohia ro'u i tatau'aro goro na haua tanaau na'i Efesas. Naasi, 'au ha'arahesi mea Araha 'ai goro 'iniae na'i madoraa nai aho'i mai.

Sae Hehei'oi Goro Ana Jisas Kraest

2 ¹Garegu Timoti, 'oi ura baabau beiae i wetewete na'ia Kraest na haa tanagia 'iniae ta'ahigia ana. ²Ni mareho na'o bwane rongo'i nau ha'ausuriraau 'ini'i inoni 'isi, 'oi taroha'ini'i hora'a tanaraau nei na'oi 'u'uriraau, marai taroha'ini'i hora'a ro'u tanaraau tara'i nei.

³'Oi awa ha'aagau 'anai rongomaata'i beiae, 'onaai sae hehei'oi goro ana Jisas Kraest. ⁴Ni sae hehei'oi goro 'ai ha'a-wa'ewa'ea tarau i mwaeraha ana, tarana naasi 'a bwa'i bwarabwara'a 'ini'i mwane tatau'aro ni abau 'omaa. ⁵A o'asi ro'u, 'iatei na 'eba heiohooho ma bwa'i suri'i ringe ra nuga'i, 'a

bwa'i daa mwada'u ta heitahari. ⁶Mea tei na tagora raha 'iniasi mou, naasia mo'o na ta'isada 'anai ngau tahamora na'iei. ⁷Io, 'oi wai'ado'ado suriai oru heiha'auusi, mea Araha 'aigui ha'a-aidangisi'o 'ini'i.

⁸Timoti, 'oisu 'adoma'i suria Jisas Kraest. 'Iia 'a hora'a mai na'i burungana Deved ma ha'ata'inia do 'iia 'e noni. Mana mae mana suruta'e na haua 'a ha'ata'inia do 'iia 'ia God. Naasi Taroha Goro nau taroha'inia tanaraaui noni. ⁹Mei suriai taroha'inia o'asi agua, ra hunasiau na'i rumanaho'o 'anai ha'a-mama'aiau 'onaa sae hehere ta'aa. Rei'uaa na o'asi, na ha'atee ana God ra bwa'i hunasi'l i mwada'u. Na Taroha Goro 'ai 'adarara hako 'ari suriai mwane dora. ¹⁰Tarana naasi, rei'uaa nau rongomaata'i, 'au bwa'i agoheta'i tau'aro tanaa God. Nau raba 'a'auhiraau nei 'ia God na bwani 'ome sigihiraau marai hagu beia Kraest. Mia God 'ai ha'atahiraa baaniai ora-ora'a marai davaa nadasau i tahi tarau. ¹¹'E ha'atee na huunai ha'a-momori na o'ani,

Rei'uaa gau mae 'iniasi suria agaaua Kraest,
'igaau gai tahi tarau beia.

¹²Rei'uaa na bwarai mwani maho magau ura baabau na'i hinihinigaau,
'igaau gai heimarungi beia.

Ma 'onaa gau 'unua dogau ai'a 'iraraa,
'iia 'ai 'unua do ai'a 'iraragaau ro'u.

¹³Rei'uaa gau ai'a dau baabau suri'l i duruduru agaa'i,
me 'iia 'a dau baabau suri'l i duruduru anal'i, 'inia 'iia 'a bwa'i horosiasi
taha na durua.

Sae Tatau'aro Goro Ana God

¹⁴Timoti, 'o abui agohe 'anai maani'i mareho 'isi tanaraaui noni hinihini na'i 'isi. Na'i maana God 'oi ha'atee wetewete tanaraau do rai abui awa moi 'anai heiraeraesi suri'l i ado'ado 'ada'i ha'atee suri'l i ha'ausuringa'i agaa'i. 'A bwa'i mareho goro rai sadoia na'i heiraeraesi. Mareho 'isi rai ha'ata'ai'i 'adoma'ida i nei ra bahurongo. ¹⁵'Oi bonasia doni tatau'aro amua tanaa God 'ai goro, mia God 'ai taeni'o 'inia. 'Oi ha'ausuriraau noni 'iniasi ha'atee ana na'i huunai ringe goro ma odo-odo. 'Onaa 'ai o'asi, i'oe 'o bwa'i arunga ninima 'iniasi tatau'aro amua na'i maana God. ¹⁶'Oi abui bahurongo'i mwani mamaani rongo to'obweubweu'a ni marewana. 'Inia mamaani o'asi ra ha'atehaa i noni baania God. ¹⁷Mareho ra maani'i ra ta'ali di'u 'onaa keo ta'ata'aa na ngangau. 'Ia Haemeneas mea Filitas nararu haal'i mamaani o'asi. ¹⁸Raru bwane ha'a-ai'aa huunai hinihinidaru na odo-odo. Mararu taroha'inia 'ari do gau bwa'i tahi aho'i ro'u ta'oha baaniai mae, 'inia 'igaau noni hinihini gau bwane to'oraai tahi haoru 'oha gau hinihinidaru Kraest. 'Iniasi ha'ausuringa'isi, raru bwane ha'ata'ai'i hinihinidi taral'i nei ro'u.

¹⁹Ma rei'uaa na o'asi, na huunai ha'ausuringa'i ana God 'ai ura baabau 'onaai kaeni hau na bwarai su'a. Ma na'i hunganai hausia ra usua o'ani, "Ia Araha 'a aidangisiraau noni ana'i." Ma ra o'ani ro'u, "Iraau nei ra 'unuraau do ra'i noni ana'ia Araha rai rihosi baani'l i barongadaa'i nara ta'a'i."

²⁰Na'i raronai ruma raha ra'i rabo'o ma ra'i oba ra awa iei, 'e nei ma'e 'omehana. Ra'i nei ra tagoral'i 'ini'i gol ma'ua silva, ra'i nei 'ini'i hasi'ei, ma ra'i

nei 'ini'i mwago. Ra'i nei 'ada'i dangi ororiu ma ra'i nei 'ada'i dangi haari'i. **21**'Ia tei nai sigia haaria baani'i ta'a'l nau 'unu'isi, 'iia 'ai 'onaa rabo'o ra haa 'anai dangi ororiu. Na tatingana 'ai odo-odo mia Araha 'ai matai sigihia 'anai haa'i mwani tatau'aro goro tanaa. **22**Timoti, 'oi sigi baani'i mwani 'adoma'i ta'a'a ada'i sae haoru. 'Oi bonasia awa odo-odo ma'oi 'u'uria taraua God. 'Oi ta'ahiraau noni, ma'oi hagu goro beiraui sae nara wariwari baaniai ora-ora'a. **23**'Onaa 'unua agua tana'o, 'oi abui bahurongo'i mwani heitohetohe rongo to'obweubweu'a. 'Inia mareho 'isi ra ha'asirih'i mai moi heita'ia tanaraau noni. **24**Na noni tatau'aro ana God a'i 'anai ha'aheita'ia, ma'ata 'anai 'a'auhiraau noni. 'Iia 'ai ha'ausuri goro mai abui taesu'a mwada'u. **25**'Ai 'abenga'i beiraui nei nara a'i 'adoma'i aratara bei'i ha'ausuringa'i ana'i. 'Onaa 'ai o'asi, 'ia God 'ai matai rihosiai 'adoma'ida'i marai aidangisiai huunai ha'ausuringa'i. **26**Ma na'i 'oha na 'adoma'ida 'ai odo-odo, rai hora baania Saetan na dauraau ma ha'a-raisuriraau 'iniae hei'irisina.

Ta'a'i Suri'i Dangi Ha'ahako

3 **1**'Oi aidangisia, do na'i gaarangiai madoraa na'ia Kraest 'ai aho'i mai, 'ai bwara di'u tanaraau noni hinihini. **2**Na noni rai 'adoma'iniraau moi haariraau marai ta'ahia di'u i ha'a. Rai 'adoma'i ha'a-ororiuraau baaniai nata nei marai ha'ata'eraau haariraau. Rai ha'atee ha'ata'aiai nata sae, marai hairaes'i bei'i amadaa'i mana inadaa'i. Ra bwa'i ha'atee tagio tanaai nata nei, mara bwa'i 'adoma'inia God. **3**Ra bwa'i to'oraa'i heita'ahi mana 'adoma'i nugasi tanaai nata nei. Rai to'o haisubuni, rai awa heheingahui'a mana sibania moi haal'i here ta'a'l'i. Rai 'ita'i mwani mareho goro. **4**Rai ha'ahaingahu 'ini'i nei adaa'i marau bwa'i matai 'ome taradi mareho ra haa'i. Na 'adoma'ida'i rai honu 'iniae ha'a-ta'eta'e. Rai mwa'emwa'e di'u 'anai hau'i taha 'anai ha'a-arungagoroai abe, mana ta'ahia God 'a bwa'i. **5**Rai here 'onaa do ra'i noni hinihini maragu ai'a, 'iniae rau ai'a 'irisiai mena ana God 'anai marungiraau.

Timoti, 'oi sigi baani'i noni o'asi. **6**Tarai' nei o'asi, rau siri suri'i ruma adaa'i urao nara matai hinihini mwada'u. Rau raba pwari'iraau moi 'ini'i mwani ha'ausuringa'i he'ete'i. Urao 'isi rau arunga 'ino'a 'ini'i mareho ta'a'l rau bwane hahaal'i maraugu raba araisuria moi hei'irisinai abe. **7**Nei ra o'asi, namoiwou ta ha'ausuringa'i rai rongosuri'i, maraugu bwa'i aidangisia moe'a i huunai ha'ausuringa'i. **8**Nei ra hano hairiu suri'i ruma adaa'i urao 'isi, ra ha'atee ha'ata'aiai huunai ha'ausuringa'i, 'onaaia Janis mea Jambris 'oha raru ha'atee ha'ata'aia Moses. Na 'adoma'ida i noni o'asi ra ta'a'l hako, mana hinihinidi ra o'asi ro'u. **9**Ma'ata 'a bwa'i oreia miraui noni rai 'ome 'iraraai here bweubweu'a adaausi, 'onaa 'oha 'iraau noni rau 'ome 'iraraai here bweubweu'a na haua Janis mea Jambris.[†]

Heiatenga'i Ana'i Pol Tanaa Timoti

10Timoti, i'oe 'o aidangisi'i hako i ha'ausuringa'i agu'i mana awangagu. 'O aidangisi'i ro'u mareho nau raba haal'i. 'O aidangisiai hinihinigu beia

Kraest mana ahumaratanoa nau haa tanaraaui noni. 'O aidangisiai heita'ahi nau haua tanaraaui noni mana ura baabau nau haua mai suri'i mwani rongomaata'i. ¹¹'O aidangisiai norata'aiau mana ha'a-rongomaata'iau nara haa 'iniae suria agua Kraest. Ha'amomori! Na'i madoraau nau awa suri'i 'omaa raha na'i Antiock ma na'i Aekoniam mei Listra na maerongagru ra norata'aiau di'u. Ma'ata 'ia Araha na 'a'auhiau ma ha'atahiau baani'i mwani rongomaata'i o'asi. ¹²Ma ha'a-momori di'u! 'Ira i nei ra hagu beia Jisas Kraest mara awa suria hei'irisina, rai norata'airaaau o'asi ro'u. ¹³Mana nei ra heitaroha'i pwapwaari'i miraaui noni ta'a'i rai ta'aa di'u ro'u wou. 'Ia Saetan 'ai awanga'i pwari'iraau moi 'anai pwari'iraau noni. ¹⁴Mi'o, 'oi dau baabau suri'i ha'ausuringa'i nameu haa'i tana'o na'o hinihini'i. 'Inia 'iameu, 'o aidangisi'ameu goro nameu ha'ausuri'o 'ini'i. ¹⁵Taraawa'a na'i 'oha 'o kekerei mau, 'o bwane aidangisiai Usu-usu Maea. Mana Usu-usu Maea 'a matai haua tana'o i madoma 'anai daua namua i tahi tarau, 'iniae hinihinimu beia Jisas Kraest. ¹⁶Ni mwani usu-usu raronai Usu-usu Maea, ra hora'a mai baaniai 'adoma'ina God maraugu usu'i dio i noni. Mana Usu-usu Maea 'a ororiu di'u 'anai ha'ausurigaau 'iniae taha na ha'a-momori, ma 'anai ha'a-aidangisigaau 'ini'i awaha odo-odo. 'A ororiu ro'u 'anai ha'ata'in'i tanagiai ha'ausuringa'i mana barongagaa'i nara ai'a odo-odo neina gai ha'a-odoodo'i. ¹⁷Ma naasi, 'igaaui noni ana'ia God, gaigui huunai arari 'anai haal'i mwani tau'aro goro.

4 ¹Na'i atana God ma na'i atana Jisas Kraest, mo'o nai boi aho'i 'anai marungiraau noni ana'i ma 'anai hiiriraau nei ra tahi mana nei narau mae'a, 'au ha'ata'u'u'o ²do'oi abui agohe 'anai taroha'iniae ha'atee ana God. 'Oi wetewete 'anai taroha'iniae, rei'uua rai raba rongoa ma'ua bwa'i. 'Oi ha'atee wetewete tanaraaui nei ra taritari'a, ma'oi ha'a-aidangisiraau noni 'anai 'ome 'irara'i 'inodaa'i. 'Oi ha'ata'u'uraau 'anai hauai taha na odo-odo ma'oi ha'ausuriraau beiai ahumaratanoa. ³Ta madoraau wou 'isi, 'iraau noni ra bwa'i raba rongo'i huudi ha'ausuringa'i. 'Inia rai raba suri'i moi 'adoma'idi 'anai suri'i taha ra 'iris'i. Rai hano hairiu 'anai sibaniraau ha'ausuri narai maani'i mareho narai arunga goro 'ini'i. ⁴Rai 'ita'i huudi ha'ausuringa'i 'abaia Kraest marai suri'i hinihinidi noni 'ohabwani nara ai'a ha'a-momori. ⁵Mi'o Timoti, 'oi taguma'iniae tarau i 'adoma'imu na goro. 'Oi ura baabau suri'i rongomaata'i na'oi siri suri'i. 'Oi wetewete 'anai taroha'iniae Taroha Goro ma 'anai ha'a-arotahaa i tau'aro God na haua tana'o.

'A Pwapwaku i Tahingana Pol

⁶Na madoraau agua 'anai mae, naani'a. 'A bwa'i oreia mana 'abugu 'ai ahe 'onaai waen nara ringisia na ahe na'i dora hoho'asi 'anai ho'asi 'inia. ⁷Au tau'aro raha tanaa Araha, mana tagora na haa tanaau, 'au ha'ahakoa goro. Mana hinihinigu beia, 'a wetewete tari mau mai 'ohani. ⁸Naasi na heitahari nai haua tanaau 'iniae tau'aro goro nau haa, 'a bwani ha'aagau totoriau 'inia. Na'i dangi ni hihiiri, 'ia Araha na hihiiri odo-odo, 'ai 'unua do 'inau 'au odo-odo na'i maana, naasi heitahari agua. Ma ai'a tanaau moi, mei tanaraau ro'u i nei ra mamasiai aho'i ana mai.

Ha'atee Ha'ahako Ana'ia Pol

9'Oi bonasia do'oi taha raurau mai beiau. **10**'Inia 'o 'iraraa, 'ia Dimas 'a nugasiau ma 'ari Tesalonaeka baaniau, 'inia 'a ta'ahiai tahiinga ni marewana. 'Ia Kresens 'a bwani 'ari ro'u na'i Provensi Galesia, mea Taetas 'a bwani 'ari Provensi Dalmesia. **11-12**'Ia moia Luk na awa mau beiau, 'inia 'ia Tikitikas 'au bwane ha'ataaria 'ari Efesas. Na'i 'oha 'oi boi, 'oi 'unua Mak mamurui tal'i boi, 'inia 'ia na matai 'a'auhiau ro'u. **13**Mana nata maho ro'u, 'oha murui boi, murui waa mai to'oni tewa agua nau nugaa ani beia Kapus na'i 'omaai Troas. 'O abui kaku'a'i buka agu'i, ororiu nei ra tagoraa 'iniae uri-uri mwamwaa.

14'O 'iraraa Aleksanda, na nei na mataihere tau'arodi mareho 'ini'i 'aean, 'ia 'a ha'a-arungata'aiau di'u. 'Ia Araha 'ai su'ua tanaai here na haa gugua. **15**'Oi herehere goro 'inia, 'inia 'ia mo'osi 'a huunai ura bwarasi'i ha'ausuringa'i nagau haa'i.

16Na'i 'oha tahamora nara hiiriau na'i kooti, ra hora hako baaniau. Ai'a ta ta'i nei 'ai gaarangiau 'anai 'a'auhiau. Ma'ata 'au ha'arahesi mea God 'ai abui su'ua tanaraaui taritari'a adaaau. **17**Rei'uaa ra nugasiau hako, 'ia Araha 'a awa beiau ma ha'a-weteweteau 'iniae mena ana, do 'inai wai taroha'iniiae Taroha Goro hako 'ari tanaraaui noni nara ai'a Jiu marai rongoa. 'Iia 'a'auhiau baaniraau noni rau gasi hiiri ha'amaesiau. **18**'Ia Araha 'ai taatahi bwarasiau baaniae mwani maho ta'aa, mai waiau taha i hourana ara'a i aro. Gau magai ha'aasaa tarau tarau. Amen.

19Ha'atee wa'ewa'e agua tanaa Prisila mea Akuila, mei tanaa Onesiforas mana hasiwa ana bei'i gare adaru'i. **20**'Ia Erastus ai'a hano beiau 'ini, 'ia mau na'i Korin. Mia Trofimas na mata'i, mau hano baania mau i Maelitas.

21Timoti, 'oi ha'imaania ataha mai, maigui tari madoraa ni awarosi.

'Ia Iubiulas, mea Piudens, 'ia Laenas mea Kilodia miraau hako i noni hinihini na 'ini, rau 'unua wou i ha'atee wa'ewa'e adaaau tana'o.

22'Io, Timoti, 'au ha'arahesi mia Araha 'ai awa bei'o na'i tahiingamu mia God 'ai ha'agorohi'amou hako.